

Vergaderjaar 2021–2022

25 295

Infectieziektenbestrijding

Nr. 1705

BRIEF VAN DE MINISTER EN STAATSSECRETARIS VAN VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 21 december 2021

In het voorjaar van 2021 hebben wij uw Kamer geïnformeerd over het steunpakket sociaal en mentaal welzijn en leefstijl.¹ Het maatschappelijk steunpakket werd door ons mede namens de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, de Minister voor Medische Zorg en Sport en de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat gepresenteerd.

Wij willen met deze brief aan uw Kamer laten zien hoe dit maatschappelijk steunpakket zowel lokaal als landelijk in 2021 is ingezet per actielijn. Hiermee geven wij invulling aan de eerdere toezegging in een Schriftelijk Overleg van 9 juli 2021 om aan het einde van het jaar uw Kamer uitgebreid te informeren over de initiatieven die door het steunpakket in gang zijn gezet en/of zijn versterkt.²

Kernpunten

U vindt in deze brief, achtereenvolgens:

- Een algemene terugblik op inzet en verantwoording steunpakket;
- Een samenvatting van het onderzoek naar besteding van het steunpakket door gemeenten;
- Een samenvatting van de online inspiratiebijeenkomst waarin concrete projecten aan bod kwamen die gefinancierd zijn uit het steunpakket;
- Een terugblik op *Actielijn 1: Sociaal en Mentaal Welzijn voor de Jeugd*. Met daarin een overzicht van de bekostigde activiteiten die onder te verdelen zijn in de volgende drie pijlers: i) meer (ruimte) voor sociale interactie, ii) laagdrempelige mentale ondersteuning en iii) aanvullende ondersteuning voor specifieke groepen;

¹ Kamerstuk 25 295, nr. 988.

² Kamerstuk 25 295, nr. 1359.

- Een terugblik op *Actielijn 2: lokale initiatieven welzijn kwetsbare groepen*. Met een veelheid aan initiatieven voor diverse groepen gericht op maatschappelijk herstel;
- Een terugblik op *Actielijn 3: een gezonde leefstijl en mentale vitaliteit*. Met daarin inzet op projecten die een stimulans zijn voor gezonde leefstijl en bewegen. Ook is aandacht gegeven aan mentale weerbaarheid bij thuiswerkenden.

Inzet en verantwoording maatschappelijk steunpakket

In de brief die wij aan uw Kamer stuurden bij de start van dit maatschappelijk steunpakket kondigden wij aan dat we met de beoogde partners de drie actielijnen verder zouden uitwerken, vanuit een praktische insteek waardoor de middelen zo snel als mogelijk beschikbaar zouden komen om de sociaal-maatschappelijke schade van de coronamaatregelen te beperken. In de uitwerking van het steunpakket is met de VNG -als grootste partner binnen dit steunpakket- overeengekomen dat gemeenten binnen de kaders van de actielijnen van het steunpakket, de middelen naar eigen inzicht mochten inzetten voor de meest urgente lokale herstellopgaven. Het grootste deel van de financiële middelen³ uit het steunpakket is zodoende via de Algemene Uitkering van het gemeentefonds aan gemeenten uitgekeerd.

Om aan het einde van het jaar een beeld te hebben van hoe het steunpakket werd ingezet, hebben we samen met de VNG afgesproken dat we eind 2021 op twee manieren in beeld wilden brengen hoe de middelen zijn ingezet:

- Ten eerste hebben we een onderzoeksbureau opdracht gegeven om met behulp van een computerprogramma een check te doen op openbare raadsdocumenten. Daarmee kon inzichtelijk gemaakt worden welke plannen in gemeenteraden besproken werden vanuit het Steunpakket. De gekozen onderzoeksmethode leverde aan de kant van gemeenten geen administratieve druk op en schetst een beeld van hoe de middelen besteed zijn. Hieronder geven wij een korte samenvatting van het onderzoek en u vindt het volledige onderzoek als bijlage bij deze brief⁴.
- Ten tweede was het voornemen om aan het einde van het jaar een online inspiratiebijeenkomst te organiseren waarin projecten die vanuit het steunpakket zijn bekostigd, werden belicht. Die bijeenkomst heeft inmiddels plaatsgevonden. U vindt hieronder een korte samenvatting.

Samenvatting onderzoek naar besteding van het steunpakket door gemeenten

In het uitgevoerde onderzoek (bijlage 1) zijn de raadsdocumenten van 331 van de 352 Nederlandse gemeenten (94%) door onderzoeksbureau Significant met een programma doorzocht op relevante zoektermen die verband houden met (doelen uit) het steunpakket. Het gaat om alle gepubliceerde documenten, inclusief pdf's van deze gemeenten. In de raadsdocumenten zagen we het steunpakket Sociaal en mentaal welzijn en leefstijl bij name genoemd. In de raadsdocumenten van 2021 is ten opzichte van 2019 en 2020 meer aandacht gekomen voor de onderwerpen vallend onder actielijn 2 (Kwetsbare groepen) en 3 (Leefstijl). Voor actielijn 1 (Jeugd) is het enkel op basis van de data uit de raadsdocumenten minder duidelijk dat gemeenten in 2021 extra op jeugd hebben ingezet in vergelijking met 2019 en 2020, maar de onderzoekers hebben op basis van een aanvullende kwalitatieve analyse wel sterk de indruk

³ 150 van de 200 miljoen werd onder de Nederlandse gemeenten verdeeld.

⁴ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

gekegen dat er bij de inzet van de middelen uit het steunpakket door gemeenten relatief veel aandacht is uitgegaan naar jeugd. In het onderzoek worden ook een aantal concrete voorbeelden benoemd van projecten uit verschillende gemeenten in Nederland die met het steunpakket zijn bekostigd.

Terugblik online bijeenkomst steunpakket 11 november 2021

Op 11 november jl. hebben wij samen met de VNG een online inspiratiebijeenkomst georganiseerd waarin concrete praktijkvoorbeelden van projecten die met het steunpakket zijn bekostigd, in beeld werden gebracht. Ook werden er relevante onderwerpen rondom elke actielijn uit het steunpakket besproken met experts in de studio. De bijeenkomst werd georganiseerd voor en met bestuurders, projectleiders en beleidsbepalers uit het sociaal domein. Het gaat om professionals die elke dag bezig zijn met de maatschappelijke impact van corona. De uitzending is online terug te kijken.⁵

Actielijn 1: Sociaal en Mentaal Welzijn voor de Jeugd

Jongeren hebben een grote behoefte aan sociale ontmoetingen. Door de coronamaatregelen konden jongeren elkaar aan het begin van 2021 echter niet meer ontmoeten op school of op de sportvereniging. Dit had zijn weerslag op de mentale gezondheid van jongeren; het RIVM-gedragsonderzoek toonde aan dat jongeren (16–24) een beduidend lagere psychische gezondheid kenden in vergelijking met oudere leeftijdsgroepen (op het dieptepunt 49,1% voor jongeren, tegenover minstens 71,2% voor oudere leeftijdsgroepen). Jongeren waren daarnaast ook vaker eenzaam of somber in vergelijking met oudere leeftijdsgroepen. Het steunpakket is ingezet om de consequenties van de coronamaatregelen voor jongeren op de korte termijn te mitigeren.

Het grootste deel (85%) van de middelen uit het steunpakket voor jeugd is via gemeenten lokaal ingezet voor laagdrempelige ondersteuning voor het sociaal en mentaal welzijn van jongeren.

Een voorbeeld van hoe de middelen lokaal zijn ingezet is Huis73 in 's-Hertogenbosch. Jongeren kunnen hier terecht om hun huiswerk te maken, te studeren en om muziek te maken. Jongeren maken ruimschoots gebruik van deze mogelijkheden; in oktober had dit project al ruim 3.500 aanmeldingen voor activiteiten.

Van de resterende middelen (15%) heeft VWS circa 40 landelijke initiatieven gefinancierd. Om tot de best mogelijke invulling van de landelijke middelen te komen, is de besteding van de landelijke middelen vanuit het steunpakket vanaf het begin vormgegeven in samenspraak met jongeren. De landelijke initiatieven zijn onder te verdelen in 3 pijlers:

a) Meer (ruimte voor) sociale interactie

Tijdens de coronapandemie zijn heel veel jongeren minder gaan bewegen en voelen veel van hen zich gespannen of zelfs gestrest. De Summer Games faciliteren sport- en spelactiviteiten in de wijk, en zorgen er daarmee voor dat jongeren op een verantwoordelijke manier kunnen sporten, bewegen en elkaar ontmoeten. In 2021 zijn er door de Winter Games (ontstaan uit het steunpakket voor jongeren in december 2020) en de Summer Games ruim 9.000 activiteiten op 2.400 locaties georganiseerd, waarbij er ruim 210.000 jongeren zijn bereikt.

⁵ <https://maatschappelijksteunpakketcorona.nl>

b) Laagdrempelige mentale ondersteuning

- Versterken van aanbod luisterlijnen/chats. Naast de Kindertelefoon en andere luisterlijnen is op 7 april de nieuwe lijn «Alles Oké? Support-lijn» gelanceerd voor jongeren tussen de 18 en 24 jaar. Uit een trendanalyse van de «Alles Oké? Support-lijn» zagen we dat er in de zomer gemiddeld 35 gesprekken per dag met jongeren werden gevoerd. Vanaf september 2021 is dat gegroeid naar gemiddeld 50 gesprekken per dag. Ook zijn hybride lijnen (waaronder @ease) versterkt, waar jongeren laagdrempelig fysiek naar toe kunnen. Via de website www.jongerenhulponline.nl is een aantal ondersteuningsvormen vindbaar.
- Aandacht voor mentaal welzijn in het onderwijs is belangrijk. Daarom is, in samenhang met het Ministerie van OCW en het Nationaal Programma Onderwijs⁶, in het middelbaar beroeps- en hoger onderwijs meer aandacht besteed aan de mentale weerbaarheid van leerlingen en studenten. Dit gebeurt door trainingen, extra lessen en lesbrieven. Een voorbeeld hiervan is het project «Caring Universities»; op de Universiteiten van Amsterdam (VU), Utrecht, Maastricht en Leiden worden aan studenten gratis E-health interventies worden aangeboden.

c) Aanvullende ondersteuning voor specifieke groepen

Voor specifieke groepen was aanvullende ondersteuning nodig. Deze jongeren hadden voor corona al te maken met andere uitdagingen in hun leven. Een groot deel van de initiatieven die door VWS zijn ondersteund, zijn tot stand gekomen samen met deze doelgroep. Een aantal voorbeelden:

- Voor jongeren met een chronische beperking zijn sociale activiteiten, workshops en masterclasses georganiseerd.
- Voor jongeren met jeugdhulp zijn verschillende initiatieven gesteund; de positie van ervaringsdeskundigen in de jeugd-ggz is versterkt en diverse bijeenkomsten (digitaal en fysiek) en trainingen zijn georganiseerd voor jongeren die hier behoefte aan hebben. Voor jongeren in de jeugdhulp die behoefte hebben aan een vertrouwenspersoon is de capaciteit bij het AKJ tijdelijk uitgebreid.
- Voor jongeren uit het veiligheidsdomein (bijv. uit achterstandswijken) is het livestreamprogramma U-NIGHT opgetuigd, waar de politie, in samenwerking met Halt, onderwijs en jongerenwerk, jongeren gedurende de avondklok een alternatief heeft geboden om de lockdown door te komen.

Actielijn 2: intensivering lokale initiatieven welzijn kwetsbare groepen

In gemeenten is vanaf het begin van de coronatijd versterkt ingezet op het bereiken van kwetsbare groepen, zoals te zien is in de vele lokale initiatieven genoemd in het eindverslag van de werkgroep sociale impact coronacrisis.⁷ De initiatieven die door gemeenten in 2021 vanuit het steunpakket werden bekostigd, waren veelal bestaande werkwijzen waarvan de effectiviteit zich al bewezen heeft. Met de extra middelen

⁶ De in de brief aangehaalde projecten zijn allemaal gefinancierd vanuit dit maatschappelijk steunpakket. In het selectieproces van de projecten met een link met het onderwijs is het Ministerie van OCW betrokken geweest om dubbeling te voorkomen. Voor een overzicht wat er vanuit het NPO wordt ingezet aan interventies, zie: <https://www.nponderwijs.nl/interventies/welbevinden-en-sociaal-emotionele-ontwikkeling>

⁷ Zie: <https://vng.nl/sites/default/files/2020-05/eindverslag-werkgroep-sociale-impact-coronacrisis.pdf>

konden aanpakken worden geïntensiveerd. Het welzijnswerk, maatschappelijke organisaties en gemeente slaagden erin om contact te blijven houden met kwetsbare groepen. Bijvoorbeeld via deur-aan-deur gesprekken, bellen of vormen van online contact, (online) activiteiten met inwoners of het organiseren van groepsactiviteiten die in coronatijd wel konden. Illustraties (maar zeker niet uitputtend) hiervan zijn te vinden in het rapport van de commissie Depla.⁸

Veel gemeenten ondersteunden ideeën/aanpakken die vanuit de lokale samenleving door vrijwilligers werden opgezet. Soms waren dit aanpakken die spontaan zijn ontstaan tijdens de eerste coronagolf en die met geld uit dit steunpakket een extra impuls konden krijgen. Ook waren er gemeenten die met het extra geld inwoners stimuleerden om met een goed idee te komen voor een initiatief. De gemeente ondersteunde deze initiatieven dan weer met subsidie.⁹ Ook waren er gemeenten die naar aanleiding van het steunpakket maatschappelijke herstelplannen presenteerden.¹⁰

Tijdens de eerste coronagolf zagen we dat helaas niet alle vormen van dagbesteding of werk voor mensen met een beperking doorgang konden vinden. Gemeenten, zorgaanbieders en ondernemers hebben destijds zoveel als mogelijk ingezet op vervanging van de dagstructuur via ambulante begeleiding, het aanbieden van online activiteiten, buurtactiviteiten, of wandelafspraken. Sommige van die vervangende activiteiten bleken een meerwaarde en zijn daarom ook in de periode van dit steunpakket weer aangeboden.

Verder zijn met het steunpakket activiteiten georganiseerd voor psychisch kwetsbare groepen, zowel landelijk als lokaal. Voorbeelden hiervan zijn time-out voorzieningen of uitbreiding van crisisbedden, bedoeld voor mensen die in een psychische crisis (dreigen te) raken. Er was bij gemeenten extra aandacht voor specifieke groepen die door corona in de problemen kwamen door verlies van werk en/of het ontstaan van schulden. Denk bijvoorbeeld aan ZZP'ers, ondernemers met een familiebedrijf of arbeidsmigranten. Plotselinge onzekerheid over bestaanszekerheid kan een trigger zijn voor psychische kwetsbaarheid. Aan arbeidsmigranten werd een tijdelijke opvangplek geboden bij verlies van werk en woning door corona.

Op landelijk niveau hebben we in deze actielijn vrijwilligersorganisaties extra ondersteund op het gebied van hulp- en dienstverlening, welzijn en zorg. De vrijwilligersorganisaties konden deze steun ontvangen via de Vereniging van Nederlandse Organisaties Vrijwilligerswerk. De activiteiten werden uitgevoerd door 10 deelnemende organisaties¹¹ die verenigd zijn in het LOVZ, het gezamenlijk netwerkverband van landelijke organisaties in zorg & welzijn. De inzet was gericht op twee urgente speerpunten:

1. Tijdelijke versterking/uitbreiding van de coördinerende en organiserende beroepsmatige capaciteit bij het organiseren van de vrijwillige inzet.
2. Investeren in eenmalige kosten in het, van blijvende waarde, upgraden van de (digitale) infrastructuur en facilitering in de directe organisatie van de vrijwilligers.

⁸ Zie: <https://vng.nl/sites/default/files/2021-05/sociaal-sterker-de-crisis-uit.pdf>

⁹ Bijvoorbeeld in Utrecht, zie: <https://zorgprofessionals.utrecht.nl/nieuws-voor-zorgprofessionals/tweede-impuls-voor-tegengaan-van-negatieve-sociale-effecten-van-corona/>

¹⁰ Voor een overzicht van dit soort gemeentelijke herstelplannen, zie: https://vng.nl/overzicht-praktijkvoorbeelden?zoeken=corona+&sort_bef_combine=created_DESC

¹¹ Het gaat om de NPV, NLZVE, Present Nederland, Vier het Leven, Handjehelpen, TijdVooractie, IPSO, Humanitas, Jahanniter Nederland en Resto van Harte.

Tijdens de coronacrisis is de eenzaamheid onder ouderen toegenomen: het Sociaal Cultureel Planbureau rapporteerde in september 2020 een toename van 8% met betrekking tot emotionele eenzaamheid onder 75-plussers. Vanuit het steunpakket is budget beschikbaar gesteld ten behoeve van het verminderen van eenzaamheid onder ouderen.

Middelen uit het steunpakket zijn lokaal ingezet om de activiteiten die al in gang waren gezet in de lokale aanpak van eenzaamheid, te intensiveren. Voorbeelden van de extra inzet via het steunpakket zijn gemeenten die de aanpak rondom huisbezoeken hebben uitgebreid en verbeterd. Bijvoorbeeld door extra inzet van maatschappelijk werk als opvolging aan de huisbezoeken, zoals in de gemeente Zeist en de gemeente Houten. Gemeente Soest is met de middelen een signaalpunt eenzaamheid gestart waar iedereen terecht kan met zorgen over eenzaamheid. Ook hebben gemeenten de middelen ingezet om initiatieven uit de samenleving te ondersteunen, zoals in Rotterdam en Utrecht. Andere gemeenten hebben de middelen ingezet om meer aandacht te vragen voor het thema eenzaamheid. Bijvoorbeeld door extra activiteiten mogelijk te maken in het kader van de Week tegen eenzaamheid, zoals de gemeente Heusden. Verder zijn de lokale coalities tegen eenzaamheid versterkt, zodat de middelen een langdurig effect hebben. Eén van deze gemeenten is de gemeente Utrecht, waar een netwerkcoördinator eenzaamheid aan de slag is gegaan om bedrijven en maatschappelijke organisaties bij de aanpak eenzaamheid te betrekken.

Op landelijk niveau is met middelen uit het steunpakket bijgedragen aan een sociaal herstellfonds van het Oranje Fonds. Dit *Corona sociaal herstellfonds* is gestart in juni 2021 onder andere om de toegenomen eenzaamheid aan te pakken die ontstaan of vergroot is door de coronacrisis. Via het fonds zijn diverse projecten tegen Eenzaamheid gestart. Het gaat om bijvoorbeeld maatjesprojecten, samen bewegen of eten, huiskamers, netwerkgroepen en (digitale) hulpdiensten. Ook organiseert het Oranje Fonds bijeenkomsten die bedoeld zijn om de verbinding tussen de verschillende initiatieven te leggen en om kennisuitwisseling mogelijk te maken.

De landelijke publiekscampagne Eén tegen eenzaamheid is in 2021 geïntensiveerd met middelen uit het steunpakket. Het doel van de campagne is zowel bewustwording als aansporing tot het nemen van initiatief tegen eenzaamheid. De hoofdboodschap is «Een klein gebaar kan het verschil maken». Net als in 2020 is er in 2021 in de campagne naast ouderen aandacht voor eenzaamheid onder jongeren. De campagne kent drie campagneperiodes: zomer (vakantieperiode), najaar (Week tegen Eenzaamheid) en december (feestdagen). De campagne was o.a. te zien via tijdschriften, social media, radiocommercials, digitale buitenreclame, een abri-campagne, bioscoop, en zal rond de kerstperiode nog verschijnen via een tv-spotje.

Ook zijn er landelijke middelen beschikbaar gesteld aan samenwerkende senioren-organisaties. Dit vanwege de grote impact van de coronacrisis op ouderen. Daarmee kon ingezet worden op nieuwe vormen van (digitale) ontmoeting, zingeving of het uitbreiden van telefonische dienstverlening en meer mogelijkheden om te bellen voor een praatje met een vrijwilliger. Met het project worden bijvoorbeeld stageplekken gecreëerd voor mbo-studenten door hen te koppelen aan lokale seniorenorganisaties.

Kunst en erfgoed dragen bij aan de veerkracht, welzijn en gezondheid van mensen en zij vervullen daarmee een rol in de sociale basis van de maatschappij. Met de regeling «Samen Cultuur maken» en de bijbehorende kennisdelingsactiviteiten organiseren we nauwere samenwerking tussen professionals uit de culturele sector en het sociaal domein. Hiermee stimuleren we culturele projecten met positieve effecten op gezondheid en welzijn; netwerkvorming van sociale en culturele professionals en kennisdeling omtrent de sociale effecten van cultuur en het wegnemen van drempels van toegang tot cultuur. In 2021 konden met extra middelen uit het steunpakket culturele initiatieven gericht op kwetsbare groepen gesteund worden. De 84 gehonoreerde projecten zijn verspreid over bijna alle provincies en ook het Caribisch deel van het Koninkrijk, waar een project op Bonaire is gehonoreerd.¹² Daarnaast is het mooi om te zien dat spreading zich ook op andere wijze uit: sommige projecten werken echt in stedelijk gebied of in bepaalde wijken en buurten, sommige in meer landelijk gebied en sommige zijn echt regionaal of een samenwerkingsverband tussen regio's en steden.

Actielijn 3: een gezonde leefstijl en mentale vitaliteit

De corona-pandemie maakt zichtbaar dat een ongezonde leefstijl mensen kwetsbaarder maakt voor de gevolgen van een coronabesmetting. Daarom is met dit steunpakket ingezet op actielijn 3: een gezonde leefstijl en mentale vitaliteit. Hieronder wordt ingegaan op de uitkomsten en opbrengsten van verschillende acties van de actielijn.

Gemeentelijke inzet leefstijlinterventies en impuls op bewegen

De impuls op bewegen is ingezet in 343 gemeenten voor het verdubbelen van uitvoeringsbudget van de lokale sportakkoorden. Sport- en beweegaanbieders zijn hiermee ondersteund om het aanbod voor bijvoorbeeld kwetsbare groepen te kunnen opstarten. De extra inzet voor gezonde leefstijlinterventies is onder 352 gemeenten verdeeld. Een aantal gemeenten is het niet gelukt alle extra middelen in te zetten in 2021. Hiervoor zal een uitloop in 2022 zijn.

Het RIVM Loket Gezond Leven zet extra in om gemeenten te adviseren en te ondersteunen bij het kiezen, aanpassen, implementeren en monitoren van erkende leefstijl-interventies. Dat doet het RIVM door het verbeteren en beter bekend maken van de informatie op loketgezondleven.nl, waarop honderden geschikte interventies beschikbaar zijn. In dat kader heeft het RIVM inmiddels ook al een flink aantal kleinschalige workshops, webinars en online vragenuurtjes voor medewerkers van GGD-en en beleidsmedewerkers van gemeenten georganiseerd om hen te adviseren over geschikte interventies.

Communicatie over gezonde leefstijl

Artsen, wetenschappers en bestuurders hebben in november 2020 een oproep gedaan om gezond leven een nadrukkelijker onderdeel te laten zijn van de aanpak van en communicatie over COVID-19. Het kabinet heeft de publiekscampagne ontwikkeld op leefstijl: «Fit op jouw manier». Deze

¹² Zie voor een compleet overzicht van de in 2021 gehonoreerde initiatieven de website van het Fonds Cultuurparticipatie: <https://cultuurparticipatie.nl/projecten#fund=25>. De voortgang van de kennisdelingsactiviteiten is te volgen via de website van het LKCA: <https://www.lkca.nl/artikel/programma-cultuurparticipatie-2021-2024/>

leefstijlcampagne helpt om zo praktisch mogelijk te laten zien welke kleine stappen mensen zelf kunnen zetten om de eigen gezondheid en het immuunsysteem te verbeteren. Uit dit steunpakket is deze campagne deels gefinancierd. Op dit moment loopt de laatste flight van dit jaar. Daarna – in de laatste week van december – staat een campagne-effectmeting gepland.

Sportimpuls voor kwetsbare groepen

Uit de monitor Sport en corona blijkt dat de sportdeelname sinds de corona-pandemie van met name kwetsbare mensen achterblijft. De middelen uit het steunpakket voor de impuls op bewegen zijn verdeeld over de Alliantie «Sporten en bewegen voor iedereen», NL Actief, Special Olympics Nederland en de Nederlandse Hersenstichting. De Alliantie «Sporten en bewegen voor iedereen» zet zich in voor mensen die belemmeringen ervaren om te gaan sporten en bewegen. In deze alliantie zijn inmiddels 10 partijen vertegenwoordigd, de extra middelen zijn verdeeld over 8 partijen, namelijk: NOC*NSF, MEE NL, Jeugdfonds Sport en Cultuur, Volwassenenfonds Sport en Cultuur, Stichting Life Goals, Fonds Gehandicaptensport, Nationaal Ouderenfonds en de Bas van de Goor Foundation. De alliantiepartners zetten de extra middelen vanuit het steunpakket dan ook gericht in op deze kwetsbare groepen zoals mensen met een handicap en chronische aandoening, de sociaal kwetsbare mensen, ouderen en mensen uit lage inkomensgezinnen. Het gaat er hierbij bijvoorbeeld om mensen met een verstandelijke handicap buiten te laten sporten onder begeleiding van een personal trainer, maar ook de coaching van MEE NL naar sport en bewegen. De «balkonbeweedag» voor ouderen, de ontwikkeling van een app van Fonds Gehandicaptensport om mensen met een beperking thuis te ondersteunen bij het sporten met tips en adviezen die online gegeven worden, de inzet op ondersteuning van scholen om kinderen te bereiken die in lage inkomensgezinnen wonen, wandelingen met de Bas van de Goor foundation voor mensen met diabetes en de doorontwikkeling van de app het «ommetje» van de Hersenstichting die zich op jongeren op het VMBO richt. Naast de impuls voor het Volwassenenfonds om sport voor iedereen mogelijk te maken wordt ook door NOC*NSF en NL Actief ingezet om sport- en beweegaanbod financieel toegankelijk te maken voor een brede groep mensen die ook in coronatijd extra financiële problemen kennen.

Mensen met een beperking zijn extra kwetsbaar voor de gevolgen van virusbesmettingen, daarom is een impuls gegeven aan het programma Healthy Heroes dat met maatwerkprogramma's doelgroepen met een beperking bedient en inzet op gecombineerde leefstijlinterventies (GLI). Met deze impuls is er een groter totaalaanbod van door Healthy Heroes ontwikkelde programma's voor scholen in het speciaal onderwijs op thema's voeding, welbevinden, leefstijl, natuur en techniek, cultuur en bewegen. Daarnaast is er een leefstijl kennismaking dag georganiseerd voor het speciaal onderwijs, is er gestart met de pilot voor een app die kinderen met een beperking op laagdrempelige manier laat bewegen.

Impuls leefstijltraject jongeren via JOGG en Gezonde School activiteiten

Door de coronacrisis is het belang van een gezonde leefomgeving extra groot geworden. JOGG legt de focus op kinderen die het juist nu extra hard nodig hebben, in kwetsbare wijken en gezinnen. Zo is gewerkt aan een gezonder voedingsaanbod bij belangrijke ontmoetingsplekken (buurthuizen, speeltuinen, kinderboerderijen) en meer beweegaanbod. De bestaande Teamfit aanpak is daarvoor uitgebreid en er zijn meer Teamfit-coaches opgeleid en in buurthuizen aan de slag. Met het initiatief «stem van het kind» heeft JOGG jongeren betrokken bij vraagstukken over een

gezondere leefomgeving. Als gevolg worden er nu in meerde JOGG-gemeenten jongeren betrokken bij de inrichting van de lokale JOGG-aanpak. Voor kinderen die al kampen met overgewicht is juist in deze tijd extra aandacht van professionals nodig. Om de juiste zorg en ondersteuning te bieden zijn met de bestaande aanpak Kind naar Gezonder Gewicht (KnGG) twee extra leerlijnen georganiseerd waarin 24 zorgverleners zijn opgeleid om aan de slag te gaan. Deze zorgverleners zijn gespecialiseerd in de aanpak van overgewicht en obesitas bij kinderen. Ze hebben kennis over de onderliggende factoren van overgewicht en obesitas en de invloed van het systeem binnen en om het gezin. In zes gemeenten is het lokale KnGG werknets versterkt en in vier regio's is het draagvlak voor KnGG verkend. Tot slot heeft JOGG ingezet op het versterken van samenwerkingen binnen de regio. Er zijn daarvoor vijf extra regio coördinatoren opgeleid. In de regio Groningen en Overijssel is het regionale werknets versterkt door een NL Vitaal bijeenkomst.

Via het programma Gezonde School hebben 359 extra scholen een financiële bijdrage en ondersteuning ontvangen om aan de slag te gaan met een gezonde leefstijl. Met de impuls kon bij aanvang van schooljaar 2021–2022 TestJeLeefstijl.nl kosteloos worden ingezet binnen het middelbaar beroepsonderwijs. 25 Mbo-instellingen hebben van deze mogelijk reeds gebruik gemaakt en meer dan elfduizend studenten zijn hier mee bereikt. Daarnaast is vanuit Gezonde School verbinding gelegd met andere partners om samen op te trekken in lokale en regionale activiteiten op gezonde leefstijl van jeugd. Denk hierbij aan de preventie-akkoorden, sportakkoorden, gezondheidsnota's en omgevingsvisie, maar ook aan andere programma's al dan niet gestimuleerd door de diverse corona steunpakketten. Tot slot is er gewerkt aan het digitaliseren van het professionaliseringsaanbod (e-learnings, podcast, websites), zodat professionals ook in tijden van corona in staat worden gesteld om blijvend kennis op te doen rond het werken aan een sociaal en emotioneel welbevinden en gezonde leefstijl op school.

Activiteiten gericht op de mentale weerbaarheid van (thuis)werkenden

Het Ministerie van EZK heeft samen met de KvK, VNO-NCW/MKB-NL en Stichting Ondernemersklankbord (OKB) het Programma «Emotie en Perspectief» opgesteld dat invulling geeft aan de mentale weerbaarheid en welbevinden van ondernemers die in zwaar weer verkeren als gevolg van de coronacrisis.

Verder werken de Ministeries van VWS en SZW samen om (thuis)werkenden te ondersteunen bij mentale kwetsbaarheid. Met de middelen uit het steunpakket is de anonieme «mental e-healthregeling» opgehoogd en zijn lotgenotencontacten en supportgroepen opgezet vanuit de Stichting MIND. De eerder in deze brief genoemde campagne «Hey, het is oké» is ook op de werkvloer ingezet, met als doel mentale klachten als gevolg van werk, bespreekbaar te maken.

Daarnaast zijn programma's van de Stichting C-support en de Stichting Centrum Werk Gezondheid gesteund, welke zijn gericht op het verspreiden en ontwikkelen van informatie en kennis over de fysieke impact en mentale gevolgen van langdurige Covid-19-klachten en werk. Werkgevers worden ook via het Steunpunt RI&E geholpen om beleid te ontwikkelen voor het voorkomen van psychosociale arbeidsbelasting en het bevorderen van de mentale vitaliteit van hun werknemers.

Tot slot

Het is bemoedigend te zien hoe gemeenten en andere maatschappelijke partners in 2021 aan de slag zijn gegaan met de maatschappelijke impact van corona. Dit steunpakket heeft bijgedragen aan tal van mooie

initiatieven. Zoals in de brief aan uw Kamer van 18 december¹³ aangegeven, komen we met een aanvullend steunpakket om de mentale gezondheid en gezonde leefstijl van jongeren te ondersteunen. We werken dit samen met gemeenten verder uit omdat gemeenten het beste zicht hebben op wat jongeren in hun gemeenten nodig hebben en nemen hierbij de kennis van veldpartijen en deskundigen mee.

De Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
H.M. de Jonge

De Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
P. Blokhuis

¹³ Kamerstuk 25 295, nr. 1672